

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ НАВЧАННЯ ЗА ДИСТАНЦІЙНИМИ
ТЕХНОЛОГІЯМИ В
ХЕРСОНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ТЕХНІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Рекомендовано до громадського
обговорення

Науково- методична рада ХНТУ
протокол № 2 від 08.10.2020р.

Херсон – 2020

I. Загальні положення

1.1. Положення про організацію навчання за дистанційними технологіями в Херсонському національному технічному університеті (далі - Положення) визначає основні засади організації та здійснення навчання за дистанційними технологіями навчання в Херсонському національному технічному університеті (далі - Університет).

1.2. Положення розроблено відповідно до: Конституції України, Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII, Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII, наказу Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання», Рекомендацій щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти №1/9-344 від 24.06.2020 р. та нормативної бази Університету.

1.3. Під навчанням за дистанційними технологіями розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

1.4. Навчання за дистанційними технологіями в Університеті здійснюється на базі інформаційних платформ дистанційного навчання ХНТУ (далі - Платформи), які реалізовані за допомогою корпоративної комунікаційної системи Zimbra ХНТУ (інструкції з використання див. <http://kntu.net.ua/ukr/content/view/full/29258>); корпоративної системи управління навчанням Moodle ХНТУ (інструкції з використання див. <http://kntu.net.ua/ukr/content/view/full/29309>); корпоративного месенджера Messenger ХНТУ (<https://chat.kntu.net.ua>);

1.5. Технічне та інформаційно-технологічне забезпечення, організація і підтримка Платформ в Університеті здійснюється відділом інформаційних технологій ХНТУ.

1.6. У цьому Положенні терміни і поняття вживаються у таких значеннях:

асинхронний режим - взаємодія між суб'єктами навчання за дистанційними технологіями, під час якої учасники взаємодіють між собою із затримкою у часі, застосовуючи при цьому електронну пошту, форум, соціальні мережі тощо;

веб-ресурси навчальних дисциплін - систематизоване зібрання інформації та засобів навчально-методичного характеру, необхідних для засвоєння освітніх компонентів, яке доступне через Інтернет (локальну мережу) за допомогою веб-браузера та/або інших доступних користувачеві програмних засобів;

дистанційний курс - інформаційний продукт/ресурс, який є достатнім для забезпечення дистанційного навчання за окремою навчальною дисципліною;

інформаційно-комунікаційні технології дистанційного навчання - технології створення, накопичення, зберігання та доступу до веб-ресурсів (електронних ресурсів) навчальних дисциплін (програм), а також забезпечення організації і супроводу освітнього процесу за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення та засобів інформаційно-комунікаційного зв'язку, у тому числі Інтернету;

платформи дистанційного навчання ХНТУ — це реалізоване за допомогою корпоративної комунікаційної системи Zimbra ХНТУ (інструкції з використання див. <http://kntu.net.ua/ukr/content/view/full/29258>); корпоративної системи управління навчанням Moodle ХНТУ (інструкції з використання див. <http://kntu.net.ua/ukr/content/view/full/29309>); корпоративного месенджера Messenger ХНТУ (<https://chat.kntu.net.ua>) освітнє середовище, яке надає науково-педагогічним працівникам, здобувачам вищої освіти, слухачам, широкі можливості щодо застосування сучасних технологій дистанційного навчання, розроблення веб-ресурсів навчальних дисциплін, організації інтерактивної взаємодії між науково-педагогічними працівниками, здобувачами вищої освіти, слухачами, а також управління процесом дистанційного навчання;

психолого-педагогічні технології навчання за дистанційними технологіями - система засобів, прийомів, кроків, послідовне здійснення яких

забезпечує виконання завдань навчання, виховання і розвитку особистості;

синхронний режим - взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої всі учасники одночасно перебувають у веб-середовищі дистанційного навчання (чат, аудіо-, відеоконференції, соціальні мережі тощо);

суб'єкти навчання за дистанційними технологіями - особи, які навчаються (здобувач вищої освіти, слухачі), та особи, які забезпечують дистанційний освітній процес (педагогічні та науково-педагогічні працівники тощо);

технології дистанційного навчання - комплекс освітніх технологій, включаючи психолого-педагогічні та інформаційно-комунікаційні, що надають можливість реалізувати процес дистанційного навчання у закладах освіти та наукових установах.

II. Мета, завдання та основні засади навчання за дистанційними технологіями

2.1. Метою реалізації навчання за дистанційними технологіями в Університеті є:

- надання освітніх послуг, шляхом застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікативних технологій за певними рівнями вищої освіти відповідно до державних стандартів освіти;
- надання здобувачам вищої освіти, слухачам освіти можливості отримати необхідні та поглиблені знання, набути досвід систематичного професійного самовдосконалення відповідно до обраної спеціальності та освітньої програми з використанням технологій дистанційного навчання;
- реалізація креативних підходів здобувачів вищої освіти та слухачів щодо вивчення освітніх компонентів;
- надання можливостей для здобувачів вищої освіти та слухачів дистанційно вивчати не тільки дисципліни індивідуального навчального плану, але й інші дистанційні курси, розміщені у системі управління навчанням Moodle ХНТУ, інших інформаційних платформах ХНТУ.

2.2. Основними завданнями Університету з впровадження навчання за дистанційними технологіями навчання є:

- забезпечити системний підхід щодо управління та організації запровадження дистанційного навчання в Університеті, включаючи заходи мотивації всіх учасників освітнього процесу;
- розробляти та постійно оновлювати дистанційні курси, використовуючи технологічні можливості і педагогічні сценарії Платформ ХНТУ;
- підтримувати, оновлювати та розширювати можливості інформаційно-технологічного та інфраструктурного забезпечення навчання за дистанційними технологіями;
- надати можливість здобувачам вищої освіти та слухачам вивчати дистанційно освітні компоненти, передбачені індивідуальними навчальними планами спеціальності (освітньої програми), вивчати інші дистанційні курси, розміщені у Платформах ХНТУ;
- забезпечити індивідуалізацію навчання відповідно до потреб, особливостей і можливостей здобувачів вищої освіти і слухачів.

2.3. Навчання за дистанційними технологіями може реалізуватися як:

- спосіб організації та провадження освітнього процесу;
- форма самоосвіти та самовдосконалення здобувачів вищої освіти;
- спосіб надання освітніх послуг слухачам та особам, що бажають пройти дистанційні курси.

2.4. Навчання за дистанційними технологіями в Університеті передбачає дистанційне засвоєння освітніх компонентів (окрім практик), що визначені індивідуальними навчальними планами, в тому числі складання заліків, екзаменів та проходження інших форм підсумкового контролю.

2.5. Навчання за дистанційними технологіями може застосовуватись для освітніх програм, якщо це не суперечить умовам реалізації освітньої програми чи стандарту вищої освіти, а також для надання освітніх послуг, пов'язаних із здобуттям другої вищої освіти, підвищення кваліфікації, вивченням за бажанням окремих дистанційних курсів тощо.

2.6. Обсяг, структура і якість знань, умінь та навичок, що набувають дистанційно, мають відповідати вимогам стандарту вищої освіти за спеціальностями.

III. Управління навчанням за дистанційними технологіями

3.1. Загальне управління навчання за дистанційними технологіями здійснюється ректором Університету.

3.2. Оперативне управління здійснюють проректори, згідно своїх функціональних обов'язків, шляхом вирішення загальних питань планування, організації, координації й контролю у сфері реалізації навчання за дистанційними технологіями.

3.3. Заходи щодо планування, організації, контролю залучення науково-педагогічних працівників до процесу навчання за дистанційними технологіями здійснює навчальний відділ, навчально-методичний відділ, відділ інформаційних технологій, які зберігають та надають керівництву Університету статистичну інформацію щодо залучення науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, слухачів до процесу навчання за дистанційними технологіями.

IV. Особливості організації освітнього процесу та зарахування результатів навчання за дистанційними технологіями

4.1. Учасниками навчання за дистанційними технологіями можуть бути:

- здобувачі вищої освіти;
- слухачі курсів підвищення кваліфікації;
- зовнішні слухачі, слухачі підготовчих курсів;
- науково-педагогічні працівники;
- фахівці з інформаційних технологій, адміністратори дистанційного навчання, програмісти тощо.

4.2. Навчання за дистанційними технологіями здійснюється у наступних формах: дистанційні навчальні заняття; самостійна робота (виконання проектних

завдань, домашніх контрольних робіт тощо): контрольні заходи.

4.3. Основною формою організації навчання за дистанційними технологіями є самостійна робота, яка передбачає використання навчальних матеріалів дистанційних курсів. Вимоги щодо самостійного вивчення навчального матеріалу конкретної дисципліни визначаються робочою навчальною програмою дисципліни, силабусом, методичними вказівками, інструкціями і завданнями, що складають навчально-методичне забезпечення дистанційного курсу.

4.4. Основними видами навчальних занять при навчанні за дистанційними технологіями в Університеті є: лекція, консультація, семінар, практичне заняття, імітаційне лабораторне заняття та інші.

- Лекція - навчальне заняття, на якому здобувачі вищої освіти, слухачі отримують аудіовізуальну інформацію лекційного матеріалу через засоби телекомунікаційного зв'язку, як у синхронному режимі, коли студенти можуть отримувати інформацію від лектора і ставити йому запитання в реальному вимірі часу, так і в асинхронному, коли студенти отримують аудіовізуальний запис лекційного матеріалу. Допускається викладення лекційного матеріалу у вигляді веб-сторінок або іншому форматі, придатному для використання в мережі Інтернет.

- Консультація - заняття в рамках якого здобувачі вищої освіти, слухачі дистанційно отримують відповіді від науково-педагогічних працівників на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування (у формі чату, форуму та особистих повідомлень).

- Семінар - це навчальне заняття, під час якого відбувається обговорення теми, проблемного питання, до якого здобувачі вищої освіти, слухачі готують виступи на підставі виконаних дистанційно завдань.

- Практичне заняття - це навчальне заняття, в рамках якого відбувається детальний розгляд окремих теоретичних положень освітнього компоненту та формуються вміння і навички їхнього практичного застосування шляхом індивідуального виконання ними завдань, сформульованих у дистанційному

курс.

- Лабораторне заняття - вид навчального заняття, яке передбачає, що здобувачі вищої освіти, слухачі особисто проводять імітаційні експерименти чи дослідження з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень конкретної навчальної дисципліни. Лабораторні заняття у дистанційному навчанні залежно від освітньої програми (спеціальності), рівня матеріально-технічної оснащеності, можливостей створення і використання віртуальних лабораторій можуть проводитись у таких варіантах: повністю дистанційно з використанням відповідних моделювальних програм (симуляторів), віртуальних лабораторій тощо; частково-очно, а частково-дистанційно.

Віртуальні лабораторні заняття проводяться в синхронному або асинхронному режимі, для чого необхідно забезпечити індивідуальний доступ здобувачів та слухачів до відповідного програмного забезпечення, оцінювати протоколи виконання завдань та доводити результати та коментарі. У разі необхідності проводити індивідуальні та групові консультації.

- До інших видів навчальних занять при здійсненні освітнього процесу можуть відноситись ділові ігри, виконання проектів у групах тощо. Ці види навчальних занять можуть проводитись дистанційно у синхронному або асинхронному режимі, що визначається робочою програмою навчальної дисципліни, силабусом.

4.5. Контрольні заходи з певної освітньої компоненти при реалізації дистанційного навчання в Університеті включають проміжний (тематичний, модульний) та підсумковий контроль.

Контрольні заходи в Університеті можуть здійснюватися дистанційно з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема відеоконференції за умови забезпечення автентифікації того, хто навчається.

V. Особливості організації і функціонування Платформ

5.1. Для організації освітнього процесу на основі технологій дистанційного навчання Університет використовує Платформи, що створена на базі:

- корпоративної системи управління навчанням Moodle ХНТУ (інструкції з використання див. <http://kntu.net.ua/ukr/content/view/full/29309>);
- корпоративної комунікаційної системи Zimbra ХНТУ (інструкції з використання див. <http://kntu.net.ua/ukr/content/view/full/29258>);
- корпоративного месенджера Messenger ХНТУ (<https://chat.kntu.net.ua>);

Платформи передбачають застосування інших програмних продуктів, призначених для реалізації навчання за дистанційними технологіями.

5.2. При використанні Платформ ХНТУ: Moodle, корпоративної комунікаційної системи Zimbra, Messenger:

- науково-педагогічні працівники можуть за допомогою менеджерів Платформ створювати дистанційні курси, проводити навчання, розподіляти та перевіряти завдання, проводити всі види контролю тощо;
- здобувачі вищої освіти та слухачі отримувати доступ до навчальних матеріалів, представлених у різноманітних формах (текст, відео, анімація, презентація тощо), а також мають можливість інтерактивного спілкування.

5.3. Системотехнічне забезпечення навчання за дистанційними технологіями в Університеті здійснює відділ інформаційних технологій.

5.4. Системотехнічне забезпечення навчання за дистанційними технологіями включає:

- апаратні засоби (персональні комп'ютери, мережеве обладнання, джерела безперебійного живлення, сервери, обладнання для відеоконференції тощо), що забезпечують розроблення і використання веб-ресурсів навчального призначення, управління освітнім процесом та необхідні види навчальної взаємодії між суб'єктами дистанційного навчання у синхронному і асинхронному режимах;
- інформаційно-комунікаційне забезпечення із пропускну здатністю каналів, що надає всім суб'єктам навчання за дистанційними технологіями Університету цілодобовий доступ до веб-ресурсів і веб-сервісів для реалізації освітнього процесу у синхронному та асинхронному режимах;
- програмне забезпечення загального та спеціального призначення (у тому

числі для осіб з особливими потребами), яке має бути ліцензійним або побудованим на програмних продуктах з відкритими кодами.

5.5. Платформи розміщується на серверах Університету, які адмініструють його працівники.

5.6. Веб-ресурси Платформ включають:

- дистанційні курси, за якими здійснюється навчання здобувачів вищої освіти відповідно до навчальних планів під керівництвом і контролем науково-педагогічних працівників;

- доступ до цих курсів відбувається за реєстрацією кожного учасника навчання за дистанційними технологіями;

5.7. Відділ інформаційних технологій, спільно з навчально-методичним відділом при адмініструванні Платформ виконує такі функції:

- розробляє і підтримує сайт Платформ;

- зберігає, накопичує і надає доступ до веб-ресурсів навчальних дисциплін;

- розподіляє права доступу всіх учасників процесу навчання за дистанційними технологіями;

- реєструє суб'єктів навчання за дистанційними технологіями;

- надають технічну допомогу учасникам щодо створення веб-ресурсів, проведення навчальних занять, контрольних заходів тощо.

VI. Організаційні засади та забезпечення якості навчання за дистанційними технологіями в Університеті

6.1. Доповнення та корегування дистанційних курсів Платформ здійснюється, переважно, науково-педагогічними працівниками Університету.

6.2. Дидактичне та методичне наповнення дистанційних курсів є спільною інтелектуальною власністю науково-педагогічних працівників та Університету. Авторське особисте немайнове право на службовий твір належить його автору. Виключне майнове право на службовий твір належить Університету, якщо інше не передбачено трудовим договором (контрактом) та

(або) цивільно-правовим договором між автором та Університетом.

6.3. Університет отримує майнові права та право самостійного використання дистанційних курсів, які розроблені як юридичними, так і фізичними особами, на договірних засадах при повному збереженні авторських прав.

6.4. Для забезпечення якості навчання за дистанційними технологіями науково-педагогічні працівники можуть включати такі елементи дистанційного курсу з наведених нижче:

- силабуси або робочі навчальні програми дисциплін;
- методичні рекомендації щодо використання, послідовності виконання завдань, особливостей контролю тощо;
- відео- та аудіозаписи лекцій, семінарів тощо;
- конспекти лекцій;
- мультимедійні лекційні матеріали;
- термінологічні словники;
- практичні завдання із методичними рекомендаціями щодо їх виконання;
- пакети тестових завдань для проведення контрольних заходів, тестування із автоматизованою перевіркою результатів, тестування із перевіркою науково-педагогічними працівниками:
- ділові ігри із методичними рекомендаціями щодо їх використання;
- електронні бібліотеки чи посилання на них;
- бібліографії тощо.

VII Прикінцеві положення

7.1. Положення набирає чинності з моменту його затвердження.

7.2. Зміни та доповнення до цього Положення можуть вноситися наказом ректора за поданням проректорів, відповідно їх функціональних повноважень.

7.3. У випадку внесення змін або доповнень у нормативно-правові документи, що регламентують питання цього Положення, відповідні пункти Положення втрачають свою чинність і вступають у дію внесені зміни.

